

Effectmeting Van stiefkind tot oogappel

Over de rol van amateurkunst in het participatiebeleid van Rotterdam

1 Korte omschrijving van het advies

Op verzoek van de wethouder nam de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur de amateurkunstsector onder de loep om te kijken welke rol deze sector zou kunnen spelen in het participatiebeleid van Rotterdam. Dat deze rol aanzienlijk zou kunnen zijn was vooraf reeds duidelijk omdat uit cijfers van het Centrum voor Onderzoek en Statistiek (COS) blijkt dat één op de drie Rotterdammers, ongeveer 180.000 in totaal, kiest voor het beoefenen van één of meer kunstvormen in de vrije tijd. Dat is mooi, want kunstbeoefening stimuleert de innovatieve en creatieve vermogens van mensen. Dit is essentieel voor een stad als Rotterdam die zich serieus wil profileren als 'creatieve' stad.

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur erkent het belang van een bloeiende vrijetijdskunst sector met in de eerste plaats het plezier dat kunstbeoefening in de vrije tijd genereert, in de tweede plaats de groei in artistieke ontwikkeling, in de derde plaats het unieke aanbod voor een breed en divers publiek en in de vierde plaats het indirect bevorderen van cultuurparticipatie.

Wie participeert in de vrijetijdskunst, participeert in de samenleving. Participatie is 'meedoen én delen'; nieuwsgierig zijn naar elkaar en elkaar waarderen. Participatie in vrijetijdskunst is in de visie van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur mogelijk op drie niveaus: actief, receptief of additief respectievelijk als vrijetijdskunstenaar, bezoeker of vrijwilliger. Elke Rotterdammer zou in de gelegenheid gesteld moeten worden te participeren in de mate en vorm die hem of haar het beste past.

Cultureel burgerschap mag niet afhangen van de behoefte stem te geven aan eigen creërende behoeften. Participeren als vrijwilliger kan een mooi, semi-actief, alternatief zijn voor veel 'nieuwere' en 'oude' Rotterdammers die wel willen, maar niet weten hoe of nog niet behoren tot de gebruikelijke publieksgroepen.

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur is van mening dat adequate ondersteuning een actievere groep vrijetijdskunstenaars, - binnen én buiten georganiseerd verband -, meer en betere presentaties en een groter publieksbereik zal genereren

De gemeente Rotterdam kan dit effect intensiveren door extra in te zetten op vrijetijdskunst door middel van bijvoorbeeld een 'Actieplan Vrijetijdskunst', eventueel als onderdeel van het in de uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2009-2012 aangekondigde gemeentelijk 'programma Cultuurparticipatie'.

2 Gang door het gemeentelijke apparaat

14 mei 2008

De commissie Jeugd, Onderwijs en Cultuur verzoekt het College dringend spoedig te reageren op het advies *Van stiefkind tot oogappel*. De commissie verwacht deze reactie niet later dan de reactie op het cultuurplanadvies, aangezien beide onderwerpen alles met elkaar te maken hebben.

23 september 2008

Het College heeft kennisgenomen van het advies *Van stiefkind tot oogappel*. Het College werkt de hoofdaanbevelingen verder uit in het kader van het programma Cultuurparticipatie.

De hoofdaanbevelingen zijn:

- 1 geef vrijetijdskunst meer smoel
- 2 versterk de basisstructuur
- 3 ruim baan voor innovatie en artistieke ontwikkeling

- 4 stel Rotterdammers in staat intensiever te participeren
- 5 faciliteer adequate podia, werk- en repetitieruimte
- 6 één loket voor vrijetijdskunst
- 7 herijking subsidiesystematiek vrijetijdskunst.

29 september

Het College geeft een reactie op het advies.

"Het advies van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur is uitgebracht op een goed moment; namelijk in de aanloop naar het nieuwe Cultuurplan en naar het Programma Cultuurparticipatie. De door de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur gemaakte hoofdaanbevelingen bieden goede aanknopingspunten voor de verdere beleidsontwikkeling.

Het betreft in het bijzonder de hoofdaanbevelingen om de vrijetijdskunsten meer 'smoel' te geven, de disciplinebrede basisstructuur te versterken, ruim baan te geven aan innovatie en artistieke ontwikkeling, de subsidiesystematiek voor vrijetijdskunst te herijken en meer Rotterdammers in staat te stellen om (intensiever) te participeren. Wij nemen deze hoofdaanbevelingen over en zullen ze verder beperken in het kader van het Programma Cultuurparticipatie. Daarnaast biedt ook de in de aanloop naar 2009 uit te voeren herijking van de projectsubsidies voor amateurkunst bij de dienst Kunst en Cultuur een passend beleidskader voor het stimuleren van participatie in de amateurkunsten."

"Het advies maakt inzichtelijk dat de amateurkunsten van groot belang zijn voor de cultuurparticipatie en voor de 'humuslaag' in de kunst- en cultuursector. De waardering die de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur uitspreekt voor de amateurkunstensector delen wij mede in dat licht onverkort. Het belang van deze sector is voor ons aanleiding om meer nog dan in het verleden, aandacht te besteden aan het goed functioneren ervan. Een handvat hiertoe biedt het door de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur aangedragen theoretisch kader en dan met name de griezeling in actieve, receptieve en additieve cultuurparticipatie."

"Om sociale cohesie te versterken zouden naar de mening van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur doorgelichte projecten opgezet dienen te worden met goede begeleiding van de deelnemers. Naar onze mening kunnen deze instrumenten gevonden worden in het lopende Actieprogramma Cultuurbereik en het Programma Cultuurparticipatie 2009-2012 dat momenteel in ontwikkeling is."

"De traditionele termen amateurkunstenaar en professionele kunstenaar zijn in de ogen van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur niet meer toereikend omdat de omstandigheden waaronder amateurkunstenaars en professionele kunstenaars werken, veranderd zijn. De Raad stelt daarom voor de termen te veranderen in vrijetijdskunstenaar resp. beroepskunstenaar. Wij kunnen ons in deze nieuwe benamingen vinden en zullen deze waar mogelijk in het vervolg in onze uitingen hanteren."

"Wij delen de conclusie van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur met betrekking tot het belang van de cultuurscouts en de consultants voor de verschillende amateurdisciplines. De positie van de lokale cultuurcentra als plaats voor ontmoeting, repetitie en presentatie zullen wij conform het advies in de komende jaren verder versterken."

18 december 2008

In een brief van het College aan de gemeenteraad worden de aandachtspunten van het Actieprogramma Cultuurbereik gepresenteerd. Specifieke aandacht wordt aangekondigd voor vrijetijdskunst en vrijwilligers in de culturele sector.

3 Waarneembare effecten

Theaterconsulent

- Uitnodiging Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur bij vervolgbijeenkomst Rotterdamse Vereniging voor Amateurtheater(RVA): Heeft Rotterdam een theaterconsulent nodig?
- Bijdrage brief naar gemeenteraad Rotterdamse Vereniging voor Amateurtheater en partners
- De gemeente honoreert de aanvraag voor een theaterconsulent, 50.000 euro op jaarbasis.

Basisinfrastructuur

- De Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam heeft een coördinator amateurkunst/consulenten vrijgemaakt, Sylvia Hagers, tevens hoofd van de Vrije Academie.
- De Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam voert nu structureel overleg met de cultuurscouts. Onderling hebben ze afspraken gemaakt over kennisuitwisseling en (structurele) samenwerking.
- De website van de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam is aangepast.

Eén loket

- Via 'amateur-link' van de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam vind je alle consulenten (al dan niet officieel zo benoemd) terug. Voor vragen op het gebied van alle mogelijke disciplines kan Rotterdam hier terecht.
http://www.skvr.nl/menu2/amateurkunstgids/index_amateurkunstgids.html

Vrijetijds kunst versus amateurkunst

In de correspondentie met de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur en derden bezigt de gemeente steeds vaker de door de Raad voorgestelde term vrijetijds kunst in plaats van amateurkunst.

Music Matters

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur werd uitgenodigd op de eerste partnerbijeenkomst van Music Matters. Het advies van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur stond op de agenda en samen met de partners werd gekeken welke aanknopingspunten gevonden konden worden.

Fonds Cultuurparticipatie

Bart Krieger is op basis van zijn werkzaamheden als commissielid amateurkunst bij het FAPK en als schrijver van het advies *Van stiefkind tot oogappel* gevraagd zitting te nemen in de klankbordgroep voor de ontwikkeling van de regelingen amateurkunst en cultuureducatie. Hierbij zet hij sterk in op beleid specifiek gericht op vrijwilligers/het kader. Hoe het fonds dit uiteindelijk oppakt zal de komende jaren blijken.

Publiciteit

M&M nieuws

Bart Krieger schreef een artikel Amateurkunst ook zelf de boer op voor M&M nieuws, vaktijdschrift voor ondernemers in de culturele en creatieve industrie naar aanleiding van dit advies. Jaargang 10, 2008, p31.

Applaus

Bart Krieger schreef een artikel naar aanleiding van dit advies voor het ledenblad van de Rotterdamse Vereniging Amateurtheater (RVA). September 2008. Daarnaast ook vermelding van het advies op hun website <http://www.rvatheater.nl/vereniging/wistudat.htm> .

Netwerk CS

Bart Krieger schreef een artikel: Gaan amateurkunst en culturele diversiteit in Rotterdam hand in hand? naar aanleiding van dit advies voor de website en de digitale nieuwsbrief van Netwerk CS Juni 2008

Cultuurnetwerk.nl

Het advies werd opgenomen in Cultuureducatie Actua, een digitale servicebrief van Cultuurnetwerk Nederland (10 april 2008, nummer 07) én werd vermeld in de digitale nieuwsbrief 14 april 2008. Bovendien zijn het advies én het in M&M nieuws verschenen artikel opgenomen in de collectie van het Studiecentrum van Cultuurnetwerk Nederland, een uitgebreide en unieke collectie publicaties over cultuureducatie. De collectie omvat meer dan 25.000 titels waaronder: literatuur over kunst-, erfgoed-, media- en literatuureducatie, beleidsdocumentatie, les- en projectmateriaal voor het primair en voortgezet onderwijs, cd's, dvd's, video's en meer dan 200 binnen- en buitenlandse vaktijdschriften.

Wijk in/Wijk uit

In de slotrapportage van de kwalitatieve evaluatie van wijkgerichte activiteiten binnen het Rotterdamse Actieplan Cultuurbereik door Letty Ranshuysen (september 2008) wordt het advies enkele malen aangehaald.

Boekmanstichting

Opgenomen in de digitale collectie van Boekman bibliotheek.

4 Beoordeling

Het advies is positief ontvangen door het College en het veld. Het veld heeft inmiddels al enige deelaanbevelingen overgenomen en/of uitgewerkt (zie waarneembare effecten).

Het wachten is nu op het uitkomen van het Programma Cultuurparticipatie, waar naar verwachting het leeuwendeel van de aanbevelingen zal worden uitgewerkt. Tot op heden is dit programma, dat inmiddels is vastgesteld door het college en is goedgekeurd door het Rijk nog niet openbaar.

5 Vervolgstappen

Werkbijeenkomst vrijwilligers in de Cultuur

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur organiseerde in april 2009 een werkbijeenkomst vrijwilligers in de cultuur met een focus op:

- De vrijwilligerspas
- Versterking van de besturen
- Het opbouwen van een vrijwilligersmacht
- Maatschappelijke stages in de culturele sector

Aanvullingen januari 2011

2 Gang door het gemeentelijke apparaat

Naar aanleiding van de brief van het College aan de gemeenteraad waarin specifieke aandacht wordt aangekondigd voor vrijetijdskunst en vrijwilligers in de culturele sector zijn in de commissie JOC vragen gesteld door onder anderen mevrouw De Jong die op 11 maart 2009 (verslag 11 maart 2009 van de openbare vergadering van de commissie JOC Tweede termijn) voorstelde om vrijwilligers te koppelen aan vrijetijdskunst, een vacaturebank in te richten voor vrijwilligers in de culturele

sector en een opening van het vrijetijdskunst seizoen te introduceren. Het College geeft in zijn brief van 18 december 2008 aan de commissie op gezette tijden op de hoogte te brengen van ontwikkelingen aangaande het initiatiefvoorstel. Ze vraagt wat concreet wordt bedoeld.

Wethouder Grashoff komt in de JOC vergadering van 27 mei 2009 terug op de culturele vacaturebank en seizoenopening vrijetijdskunst. Wethouder Grashoff meldt dat wordt gesproken met enerzijds Proxy en andere organisaties die vrijwilligers bemiddelen en anderzijds clubs in de sfeer van de amateurkunstbeoefening. Vraag en aanbod komen bij elkaar. De wethouder stelt een concreet voorstel in september in het vooruitzicht.

Met Rotterdam Festivals wordt erop aangestuurd om bij de opening van het culturele seizoen de aandacht voor de amateurkunst stevig te positioneren. Hij ziet dat moment ook als een mogelijkheid om iets in de vrijwilligerssfeer te doen.

Uit het verslag dd. 27 mei 2009 "De suggestie van de culturele vacaturebank wordt niet overgenomen, maar er wordt aansluiting gezocht bij andere initiatieven op dit punt. U (de commissie JOC) kunt discussiëren of u vindt dat met de in de brief genoemde voorstellen in voldoende mate aandacht besteed wordt aan de vrijwilligers en de vrijetijdskunst."

3 Waarneembare effecten

Na een positief advies van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur in het kader van het cultuurplanadvies, besloot de wethouder de aanvraag voor een theaterconsulent van de RVA te honoreren (50.000 euro op jaarbasis.)

Consulent amateurtheater: Mirjam Vethuizen van Zanten is werkzaam vanuit de Rotterdamse Vereniging voor Amateurtheater (RVA) Zij doet dit werk in nauwe samenwerking met de Cultuurscouts van stichting NRC en de consulenten Muziek, Dans, Beeldend en Multimedia van de SKVR. Daarnaast is zij werkzaam als Stafdocent bij de SKVR-Theaterschool. De consulent amateurtheater is een professioneel stedelijk aanspreekpunt voor de ondersteuning en ontwikkeling van het amateurtheater en heeft de volgende taken:

- 1 Advies en ondersteuning aan verenigingen en individuele amateurtoneelspelers:
  - bij het ontwikkelen van beleid, ledenwerving, scholing, subsidies
  - bij het zoeken naar een regisseur, spelers, vormgevers etc.
  - bij het opzetten van projecten, en kwaliteit bevordering
  - bij het maken en organiseren van festivals en evenementen.
- 2 In kaart brengen en actueel houden van het amateurtheaterveld en zorg dragen voor de toegankelijkheid daarvan.
- 3 Stimuleren van culturele diversiteit binnen het Rotterdamse amateurtheater.
- 4 Nieuwe initiatieven herkennen, initiëren en / of ondersteunen.
- 5 Theatergroepen koppelen aan de diverse podia in de stad.
- 6 Verbindingen leggen tussen het Rotterdamse amateurtheaterveld en de verschillende organisaties die zich op het amateurtheater richten.
- 7 Verbindingen leggen tussen het Rotterdamse amateurtheaterveld en professionele theaterveld.
- 8 Contacten leggen en onderhouden met het amateurtheaterveld op regionaal en landelijke niveau.
- 9 Onafhankelijk aanspreekpunt zijn.

Voor wie?

Theatergroepen, -makers, -docenten, -instanties en individuele spelers of cursisten kunnen vragen stellen aan de theaterconsulent via e-mail, telefoon of in een persoonlijk gesprek.

Daarnaast is deze consulent projectcoördinator van:

Theaterwebrotterdam, een netwerk en inspiratiedag voor alle Rotterdammers die

theatermaker. Georganiseerd i.s.m. RVA, SKVR-Theaterschool, rcth en MBO Theaterschool; www.theaterwebrotterdam.nl

Coördinatie Scouts en consulenten

De Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam heeft een coördinator amateurkunst/consulenten vrijgemaakt, Sylvia Hagers, tevens hoofd van de Vrije Academie. De Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam voert nu structureel overleg met de cultuurscouts. Onderling hebben ze afspraken gemaakt over kennisuitwisseling en (structurele) samenwerking. De website van de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam is aangepast.

Via 'amateur-link' van de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam vind je alle consulenten (al dan niet officieel zo benoemd) terug. Voor vragen op het gebied van alle mogelijke disciplines kan Rotterdam hier terecht.

http://www.skvr.nl/menu2/amateurkunstgids/index_amateurkunstgids.html

Doedok.nl

Op 22 december 2010 is hét digitale platform voor amateurkunst in Rotterdam online gegaan. Doedok is een digitaal platform voor amateurkunst in Rotterdam. Het geeft een overzicht van het hele creatieve aanbod in de stad op het gebied van beeldende kunst, dans, fotografie & nieuwe media, mode & textiel, muziek, schrijven en theater. Daarnaast biedt Doedok.nl de mogelijkheid ervaringen uit te wisselen, inspiratie op te doen of een oproep op het prikbord te plaatsen. In de agenda zijn alle bijzondere activiteiten zoals workshops, masterclasses, exposities, open dagen en presentaties te vinden.

Iedereen die zelf een creatieve cursus aanbiedt kan nu cursisten werven via www.doedok.nl/registreren-als-aanbieder. Zij kunnen ook bijzondere activiteiten op de agenda zetten. Iedereen die lessen geeft kan zijn aanbod op de site plaatsen. Dus niet alleen muziekscholen, maar ook zelfstandige muzikleraren.

Doedok is een gids voor iedereen die een creatieve hobby heeft. Met een aanbod van zowel kunstscholen, koren als verenigingen, voor kinderen en volwassenen, voor beginners en gevorderden. Doedok is ontwikkeld door Rotterdam Festivals in samenwerking met alle Rotterdamse amateurkunstaanbieders en SBAW, in opdracht van Dienst Kunst en Cultuur van de Gemeente Rotterdam.

4 Beoordeling

Het advies is zeer positief ontvangen door het College en het veld. Vrijetijdskunst blijft ook in de nieuwe cultuurperiode een belangrijk onderwerp op de politieke agenda (valt onder speerpunt educatie voor de aankomende cultuurperiode). Het veld en de dienst Kunst en Cultuur hebben een groot aantal deelaanbevelingen overgenomen en/of uitgewerkt (zie waarneembare effecten) waarvan het meest in het oog springt: de aanstellingen van een theaterconsulent en een coördinator vrijetijdskunst die consulenten en scouts verbindt en daarmee de 'basisstructuur' versterkt en last but not least de lancering van een digitaal loket: Doedok.nl